

aureos viginti pro mancipiis singulis, l. 31. ff. de min., leg. 1. cod. de com. serv. manum., aliquando ad duodecim solidos, can. 18. dist. 54. *Mansum* ita intelligo, ut eo nomine veniat quædam agri portio ita dicta à manendo, quòd in ea villicus unus manere commodè posset, constans ut plurimum duodecim jugeribus, quod jam adnotavi in meis lucubrationibus in Gratianum. Recentioribus sæculis, sive quòd memorati canones ad certas tantum Provincias pertinerent, sive quòd varietas ætatum varias disciplinas induxerint, ab arbitrio erigentis designatio dotis pendere cœpit, atque etiam hodie pendet. Neque hac in re video quidquam definitum in Tridentino Concilio session. 24. de Reformat. capit. 13. à principio usque ad §. *ad hac*. Quòd si Tridentini Pa-

tres in dicto §. *ad hac* decreverunt, ut nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum gravari possint Cathedrales Ecclesie, quarum redditus summam ducatorum mille, & parochiales, quæ summam ducatorum centum secundum verum annum valorem non excedunt; non tamen exinde congruam dotem definitiverunt in Ecclesiis Cathedralibus, aut Parochialibus, videlicet in illis mille, in istis centum ducatorum; tantum ex his norma quædam statuit potest ad dirigendum erigentis arbitrium, cui adhuc hodie locum esse posse non dubito, habita semper ratione locorum, temporum, ac dignitatum instituendarum, ita ut omnibus rectè pensatis adpareat, ex collata dote Beneficium & posse exhiberi, & posse susceptis oneribus satisfacere.

CAPUT II.

De Beneficiorum Restauratione.

UT plurimum erectio Ecclesiarum, aut beneficiorum utilitatis est, at restauratio necessitatis. Quòd utile sit erigere, decuit, semper, ad id excitare quòd fideles; necessarium sit restaurare, decuit plurimos obligare. At enim hæc obligatio inesse consuevit, ubi agitur præsertim de Parochialibus Ecclesiis, quas interest Reipublicæ sertas, rectasque tueri; in aliis autem Ecclesiis, vel beneficiis inferioribus non tanta fuit canonum sollicitudo, proptereaque earum intuitu monendi quidem sunt illi, quorum interest, nunquam verò compelliendi, nisi de iis agatur, qui cum à fundatore bona acceperint, tum se data fide vel expressa, vel tacita ad restaurandum obligaverunt. Hæc ut certo ordine persequar, distinguendum puto triplex obligationis genus; ex eo enim non solum de obligationis causa facilè constat, verum etiam percipitur, qui, & qualis sit obligatorum ordo, quorum alii primo, alii secundo loco obligantur, alii denique in subsidium, & extra ordi-

nem cæteris deficientibus. Primum obligationis genus ex re ipsa proficiscitur, unde realis obligatio dici potest: alterum genus est obligationis personalis, quasi ex contractu quodam dimanantis; postremum genus est obligationis subsidiariæ, ex qua non nascitur propriè actio, sed potius fit locus querelæ apud Judicem proponendæ, vi cujus Judex ex officio potius procedere intelligitur, quam actor quidquam condicere, aut vindicare. In concursu harum omnium obligationum nemo non videt, realem esse cæteris arctiorem, quemadmodum mitior est cæteris omnibus ea, quæ in subsidium datur, & cui tum demum fit locus, cum cæteræ deficiunt. Itaque initio certum est, ubi Ecclesia præsertim Parochiales, & beneficia prope in interitum vergunt, pœnès quosdam ut plurimum inesse reparandi obligationem; unde reparatio Ecclesiarum apud Pragmaticos dicitur causa majore favore digna, quam erectio, argumento cap. 7. de Judæis, atque Ordinarii locorum non

solum causa restaurandæ Ecclesie, vel beneficii jure ac merito poterunt consentire, sed etiam tenebuntur, nisi causa quædam gravis aliud suadeat, Concilio Tridentino sess. 21. de Reform. cap. 7. Ubi deinde deveniendum sit ad urgentes eos, qui ad restaurationem obligantur, ratio in primis habenda erit realis, deinde personalis obligationis, denique in subsidium ii compellendi, de quorum agitur utilitate.

Realis obligatio illis inhæret, qui dotem Ecclesie, vel beneficii possident. Cum enim dos ab initio constituta non solum tendat ad alendos ecclesiasticos administratos, sed etiam ad cultum Ecclesie, & ad causas pias fovendas, inter quas procul dubio est, imò & Ecclesie ipsi beneficioque cohærens, restauratio; jura clamant, ut dos ipsa in hunc finem impendatur. Hæc causa est, quare juxta veterum canonum sanctiones in quatuor partes tribui deberet peculium ecclesiasticum, ex quibus cum tres cederent sustentationi Clericorum, Episcopali mensæ, & indigentibus universis, quarta restaurationibus fabricarum addicebatur, can. 10. caus. 10. quæst. 1., can. 2. 3. caus. 10. quæst. 3., can. 30. 31. caus. 12. quæst. 2., cap. 1. de Eccl. ædif. Et quidem cum olim Episcopi universum ecclesiasticum, & clericale peculium administrarent, onus pœnès Episcopos imminabat restauratorum universarum, quippè qui quartam tantum Clericorum usibus concederent, cæteras quartas, quarum una fabricis debebatur, administrabant. At postquam Episcopi Ecclesiarum, & beneficiorum inferiorum redditus à sua potestate abdicaverunt, eosdemque administrandos beneficiis Clericis concesserunt, onus idem unà cum redditibus in eosdem Clericos transtulerunt, quemadmodum expressè definitum deprehenditur in can. 3. caus. 10. quæst. 3. Ex hoc ipso principio fluit, eos omnes simili obligatione adstringi ad restaurationem, qui bona Ecclesie etiam extra titulum beneficii

possident, quales essent, qui pensionem ex Ecclesie, aut beneficii redditibus haurirent, qui jura decimarum Ecclesiis debita habuerint quocumque titulo; siquidem de onere reali agitur, quod transit unà cum bonis Ecclesie in quoscumque possessores. Sunt qui putant, id verum esse tum demum, cum redditibus Ecclesie abundant, arbitrati, ab eo onere exemptum esse beneficium, si ei vix congrua dos supersit, quemadmodum interpretantur capitulum 4. de Eccles. ædific. Nollem ego movere nominis questionem, cum de portione congrua disputatur. Si nomine congruæ portionis intelligatur, quod tantum alendo beneficiario suppetit, ita ut totum alendo beneficiario necessarium sit, non repugno; etenim cum potissima causa, quæ in Ecclesia, vel beneficio consideratur, sint divina ministeria à beneficiario præstanda, potissima etiam erit causa alimenterum Clerico beneficiario concedendorum, sine quibus beneficium munera implere non posset, ac proinde hæc causa cedit alteri causæ restorationis Ecclesie, vel beneficii; imò ubi in Ecclesia, vel beneficio vix adparet, redditum constitutum esse ad alendum administrum, cessat illa ratio generalis dividendi peculii in quatuor partes, quarum una fabricis, & restaurationibus earundem cedat. At si nomine congruæ portionis intelligitur ea peculii quantitas, qua minor non admitteretur ab Ordinario in erectione Ecclesie, vel beneficii, mihi ea non placet opinio, quemadmodum nec aliis placuit prudentissimis iudicibus apud Defargna post partem 6. de jure patron. pag. mihi 213. Reverà congrua dos beneficii ea appellatur, quæ non tantum sufficiat alendo ministro, sed & quæ par esse possit cæteris ferendis oneribus, inter quæ sanè restauratio non minimum locum tenet, argumento canonis 9. de consecr. dist. 1. Quòd si res hæc exigenda sit ad laudatum capitulum 4. de Eccles. ædific., adparet non quidem constitutum, Clericos teneri tum

demum ad restaurandum, si redditus habeant congrua portione uberiores, sed constitutum, eosdem teneri, si eis supersint, quod idem est, ac dicere, Clericos, etiam si tantum habeant congruam portionem, si tamen ex ea aliquid præter necessaria vitæ subsidia supersit, adhuc teneri istud ipsum in restorationem impendere.

Succedunt his, qui obligatione personali tenentur, ea nimirum obligatione, quæ ex quodam quasi contractu proficiscitur. Sunt autem Patroni Ecclesiarum; etenim ipsi, quoties deficiunt Ecclesiarum, aut beneficiorum bona, ad restaurandum tenentur duplici de causa; primum quia initio, dum erigeretur Ecclesia, vel beneficium, non ea omnia contulissent facto, ex quibus Ecclesia, vel beneficium diu essent, ac perpetuò duratura; unde intelliguntur, hanc ipsam obligationem in se recepisse, etiam in successores transituram. Simili propemodum ratione voluerunt veteres Jureconsulti, pertinere refectionem parietis ad eum, qui promississet servitutum ferendi oneris, propterea quod initio pactum esset, *paries uti nunc est, ita sit*, l. 33. ff. de servit. urban., l. 6. §. 2. ff. si serv. vindic., etsi id videretur contra generalem servitutum naturam, argumento l. 15. §. 1. ff. de servit. Altera causa est, quia Patroni onus in se susceperunt Ecclesiæ, beneficii tueri, atque jura Patronorum in onere æquè, et in honore consistunt. Quod si correlativorum, uti passim traditur, eadem ratio esse solet, quando Ecclesia, vel beneficium tenentur gratia Patroni facultatibus labentis, etiam versa vice tenebitur Patronus gratia Ecclesiæ, vel beneficii, ubi ista in interitum vergant. Non dubito tamen, quin Patronus eximere sese ab ea obligatione valeat, renunciando juripatronatus, argumento dictæ l. 6. §. 2. ff. si servitus vindicetur.

Deficientibus etiam patronis postremo obligatio devolvitur ad eos, quorum commodo erecta fuit Ecclesia, & bene-

ficiam, ubi expediat publicè, beneficium, vel Ecclesiam sartam, tectamque tueri, quod viget præsertim in Ecclesiis Parochialibus, ad quarum suppressionem nisi gravissimis de causis deveniri non potest. Itaque respectu Parochialis Ecclesiæ, & beneficii, fideles quicumque in Parochia degentes obligabuntur, proposita à Parocho querela apud judicem, si Parochiani obsistant; cum æquum non sit, Parochianos postulare à Parocho, ut in Parochia ministret sacra, quando nec apta est administrandum Parochialis Ecclesia, nec ipse Parochus ali ex beneficii redditibus potest. Supremum hoc, & subsidiarium remedium est ex æquo & bono proficiscens, quod etiam publica utilitas maximè exoptulat. Quod si tanta sit etiam Parochianorum egestas, ut nulla superesse videatur commodæ restorationis spes, ad matrices, sive ad viciniores Ecclesias auctoritate Ordinarii translatio Ecclesiæ, & beneficii fiet, quemadmodum id quoque observabitur in Ecclesiis minoribus, quarum jura cum beneficiis ibidem erectis transferri ad Parochialem Ecclesiam debent, ubi alia ratione diruta Ecclesiæ prospici nequeat, data tunc facultate, locum ipsum in profanos usus, non tamen sordidos, convertendi, *erecta ibidem cruce, in perpetuum loci olim sacri, monumentum*. Visus in his omnibus sum expendisse decretum Concilii Tridentini in cap. 7. sess. 21. de Ref., cujus verba ob oculos ponere juvat, ut potè quæ paucis exhibent, quæ modò tradita sunt. Statuunt Tridentini Antistites: *Cum illud quoque valde curandum sit, ne ea, quæ sacris ministeriis dicata sunt, temporum injuria obsolescant, & ex hominum memoria excidant, Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolica delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam jurispatronatus, ex Ecclesiis, quæ vetustate, vel aliis collapsa sint, & ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis iis, quorum interest, in matrices, aut alias Ecclesias locorum eorundem, seu viciniorum arbitrio suo; atque in eisdem Ecclesiis eri-*

erigant altaria, vel cappellas sub eisdem invocationibus; vel in jam erecta altaria, vel cappellas transferant, cum omnibus emolumentis & oneribus prioribus Ecclesiis impositis. Parochiales verò Ecclesias, etiam si jurispatronatus sint, ita collapsas resciri, & instaurari procurent ex fructibus, & proventus quibuscumque ad easdem Ecclesias quomodocumque pertinentibus; qui si non fuerint sufficientes, omnes paranos, & alios, qui fructus aliquot ex dictis Ecclesiis provenientes percipiunt; aut in illorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacumque appellatione, exemptione, & contradictione remota. Quod si nimia egestate omnes laborent, ad matrices, seu viciniores Ecclesias transferantur, cum facultate, tam dictas Parochiales, quam alias Ecclesias dirutas in profanos usus, non sordidos, erecta tamen ibi cruce, convertendi.

Non semper aut solidior quædam philosophia, aut sagax jurisprudentia occasionem dedit invehendæ, confirmandæque ecclesiasticæ disciplinæ; sed aliquando ad id contulerunt mysticæ quædam figuræ ab Asceticis potius hominibus singulari studio excogitatæ, publicè deinde propositæ, tanquam accommodatæ ad augendam pietatem in Deum, ac religionem. Ita contigit in consecratione aut erectarum, aut restauratarum Ecclesiarum, de quibus hoc in loco adhuc superest opportunè disserendum. Ecquidem hac in re non dedignata fuit Ecclesia sequi generalia illa principia, quæ gentes peræquè omnes posuerant. Nimirum universæ gentes loca sacra consueverunt certis ritibus, stisque formulis dicare, quibus cum ab humano commercio exempta, tum divini juris esse dicerentur. Quod si hunc ipsum morem excoluerunt judæi veteres, consonum etiam Ecclesiæ fuit, eadem vestigia sequi dummodò abolerentur superstitiones omnes, imò & judaicæ figuræ evangelicæ fide minus dignæ; & novi quidam ritus evangelicæ legi accommodati superinducerentur. Hanc ob rem cum ex rebus sensibilibus homo facilius

ad divina elevetur; omnia fuere adumbrata figuris, symbolisque sacris, atque ex hac adumbratione, veluti ex regula generali, inducta sunt certa consecratoria. Si finem sacrarum construendarum ædium spectemus, nihil aliud statui posset, quam certa loca designanda esse, in quibus publicæ funderentur orationes ad Deum, sacra omnia fierent, præ cæteris autem sacrificia, unde aræ, sive altaria apud omnes collocari in templis consueverunt. Sed post invecta symbola, multa accesserunt ad firmandam certis rationibus disciplinam. Distinguere cœperunt veteres altare ab Ecclesia. Altare sic dictum ex doctrina Isidori Hispalensis, quasi alta ara, cœpit haberi tanquam symbolum Christi Domini, & quidem non injuria, quando Christus, & Hostia est, & Sacrificium, & Sacerdos, cujus unum Sacerdotium in Episcopos, Presbyterosque derivat. Ad rem Rupertus in lib. 5. de divinis officiis cap. 30. scribebat: *Sic altare in templo, quomodo Christus toti Ecclesia præminet*. Hæc ratio erat, quare apud veteres in singulis Ecclesiis non nisi unum altare collocaretur, ad significandam Christi unitatem; quare insuper altare in altiore, ac digniore loco collocaretur, ad significandam Christi Principatum; quare itidem ad altare per quosdam gradus ascenderetur, ad significandum fidelium conatum Christi imitationem; quare præterea altare lapideum formaretur, ad significandam Christi firmitatem, ex eo etiam quod in sacris litteris Christus lapis angularis dicitur, & petra Ecclesiæ; quare denique non scissum, non divisum, non compactum erigeretur, ad significandam Christi integritatem ingentam. Ecclesiam ita appellatam, quasi locum ad continendos intra certum ambitum fideles omnes, dixerunt, figuram esse fidelium universorum spirituali vinculo cum Christo capite junctorum. Hæc ratio erat, quare in Ecclesia diversæ tributæ, adsignatæque in sacris ædibus stationes, hinc pro Clericis, habi-

ta etiam singulorum ordinum ratione, illinc pro laicis, quorum discreti etiam fuere gradus, vel eorum, quibus integra communio erat, vel eorum, qui pœnitentiis multimodis expiabantur; quare item in Ecclesia nemini olim concederetur sedem habere, quòd fidelium cœtus Ecclesiam militantem constitueret, sine requie, & laboribus undique fatigatam. Paulo aliter symbolis hanc ipsam rem adumbraverunt alii ecclesiastici viri, inter quos laudare possum Ivonem Carnotensem, qui in suis Epistolis, præsertim 72. & 80., in solo Ecclesiæ, & in altari fidei symbolum collocavit, veluti cœterarum virtutum fundamentum; in parietibus symbolum spei, quæ sursum & in cœlum elevatur; in tectorio, quod omnia ambitu suo complectitur, symbolum charitatis necentis universa. Post hæc delineatas pœnè dixerim artificiosas figuras, consecraria quædam deducta sunt, quæ tamen non perpetua, nec constantissima fuerunt; neque enim ita constans est in rebus mysticis voluntas hominum, ut ab iis recedere nequeat, ubi aliud suadeat utilitas publica, aut etiam vaga ipsa, & flexilis adprehensio symbolorum; adeo ut non mirum sit, in canonibus antiquissimis modò hanc, modò illam disciplinam constitutam agnosci. Traditio est, per quatuor priora Ecclesiæ sæcula altaria non fuisse consecrata, quasi, si consecrata fuissent, videretur consecrari Christum ipse Dominus, cujus figura altare erat, quod indecorum visum fuisset. Quinto sæculo induci cœpit consecratio altarium. Quæris causam? Ego conjicio, per quatuor priora sæcula abstinuisse Antistites à consecratione altarium, proptereaquod solliciti erant in asserenda Christi divinitate, ac præsertim contra Arianos, atque in iis adjunctis factis suo testabantur Christum Deum, ubi altare symbolum Christi non dedicabant, quasi ex natura sua Deo sacrum, atque divinum. Firmata fide docente Christum esse Deum, posterioribus sæ-

culis, quibus variæ hæreses adortæ fuerant Christi humanitatem, docendus erat populus in hac parte; tùm verò dicata fuere altaria, ad significandum, humanitatem Christi consecratione quadam indiguisse per ipsummet Deum, ut elevaretur ad conjunctionem cum divina natura in unitate personæ. Accessit his novus ritus consecrandi altaria per sacras Martyrum reliquias, juxta illam phrasim Apocalypsis cap. 6. *Vidi subius altare animas interfectorum.* Quamobrem licet symbolum Christi non videretur consecrandum, veluti symbolum impollutæ hostiæ, ac Sacerdotis, consecratio tamen visa tum fuit consentanea, ubi prope Christum etiam fideles Martyres recondebantur. Antiquior planè fuit consecratio Ecclesiæ; etenim cùm ambitus parietum cœtum ipsum fidelium, ipsas etiam fidelium animas veluti symbolo exhiberet, iisdem ferè ritibus dedicari cœperunt, quibus ex institutione divina fidelium animæ Deo dedicantur. Hinc benedictiones aquæ aspersione factæ ad quandam baptismatis; hinc inunctiones sacri chrismatis ad quandam confirmationis analogiam. Hinc benedictio Ecclesiarum à consecratione distincta, uti Sacramentum baptismatis à Sacramento confirmationis distinguitur. Hinc consecratio per chrismationem facta nunquam repetita fuit, exemplo confirmationis; quòd si Ecclesia polluta aqua iterum aspergitur, non est hæc symbolum renovati baptismatis, sed potius symbolum Sacramenti pœnitentiæ, cujus renovatio est in Ecclesia salutaris. Et quando sacra unctio in parietibus facta semper est, recipi necessariò debuit, ut eadem unctio repeteretur in novis parietibus erectis; contra nova consecratione non esset opus, ubi collapsum fuisset tectorium, sive quòd nunquam inungi tectorium consueverit, sive quòd in eo esset agnatum symbolum charitatis, qua amissa virtute non ideo minus quis dicitur esse in Ecclesia. Hinc denique factum est, ut, etiam si receptum fuerit

post

post quintum sæculum consecrari altaria, ex consecratione tamen altaris non intelligeretur ipso jure consecrata Ecclesia, proptereaquod non sufficiat fidelibus Christum esse Deum, sed requiritur singulare ministerium in unoquoque, ut Christo jungantur, id est ministerium baptismatis, quod inde perficitur ministerio confirmationis.

Nunc intelligemus multos Ecclesiæ canones, multa insuper, quæ hodie obtinent juxta receptam disciplinam. In cap. 1. de cons. Eccl., vel alt. statuitur, non censi amplius consecratum altare, quod motum fuerit, id est divisum, proptereaquod symbolum esse desinit Christi Domini, cujus unitatem, æquè ac sanctitatem Ecclesia colit; eademque ratione si fractus fuerit lapis, supra quem Eucharistia in sacrificio celebratur; is enim lapis, si portabilis est, ipse unus altare constituit; si altari cohæret, tanquam præcipua altaris pars consideratur. Ibidem quoque statuitur, fracto sigillo, quo reliquiæ Sanctorum Martyrum custodiuntur, lapidem denudò consecrandum esse, quasi ibi desinat esse consecratio, ubi merita Sanctorum Martyrum à meritis Christi Domini discernantur. Statuitur præterea, non ideo iterandam consecrationem Ecclesiæ, quòd altare desierit esse consecratum, proptereaquod, uti superius observabam, non pendet consecratio Ecclesiæ à consecratione altaris. Cùm verò adjicitur, licet id quidam canones innuere videantur, verba hæc referuntur ad canonem 19. de cons. dist. 1., falsò tributum Hygino, cum quo jungi potest Epistola Anselmi Cantuariensis ad Guillelmum Abbatem, lib. 3. Epist. 159., & Epistola Ivonis Carnotensis 72. & 80. In cap. 3. de consecr. Eccles. vel alt. eadem ferè repetuntur, quæ in cap. 1. eod. decreta fuerant. In cap. 4. subsequente, ubi mentio fit de reconciliatione Ecclesiæ, quæ multum à consecratione distinguitur, dicitur, ob flagitia quædam in Ecclesia admissa adhuc consecratio-

nem remanere, quamquam purgatio quædam sit habenda, exemplo fidelium delinquentium, qui pœnitentiis expiantur, non iterum baptizantur, & consecrantur; proptereaquod hanc benedictionem facilius repeti expiationis causa receptum est, quam ad novam consecrationem deveniri, can. 20. de consecr. dist. 1., dicta Epist. 159. Anselmi Cantuariensis. In cap. 6. de consecr. Eccles. vel altar. decernitur primùm, ligneo elapso tectorio, non esse deveniendum ad novam consecrationem, cujus rei ratio superius explicata fuit, dummodò tamen parietes in sua integritate permanserint. Siquidem cùm parietibus dicatur consecratio adhærere, tùm demùm nova consecratione parietes indigent, cùm novum quodammodò ædificium ex restauratione videatur, non verò quotiescumque portio quædam restauraretur, etsi fortè diversis temporibus per varias separatas partes ædificium pœnè totum restauratum fuisse adpareat, argumento l. 10. §. 1. ff. quib. mod. usufr. amit. cum similibus. In cap. 7. de consecr. Eccles. vel altar. dicitur, facile æquiparari benedictiones cœmeteriorum cum consecrationibus, vel reconciliationibus Ecclesiarum. Erant habenda cœmeteria instar Ecclesiæ, quia defuncti ad cœtum fidelium pertinent, adhucque juncti cum Christo censentur propter spem, quam de illorum salute retinemus; proindeque ubi aut in Ecclesiam, aut in cœmeterium cadavera excommunicatorum illata sunt, & Ecclesia, & cœmeterium polluta dicuntur, proptereaquod excommunicati intra Ecclesiam existere nequeunt. In cap. 9. de consecr. Eccles. vel altar. decernitur, reconciliationem Ecclesiarum consecratarum Episcopis reservari ob analogiam, quam hæc reconciliatio habet cum reconciliatione publica pœnitentium, quæ olim inter munera Episcopalia recensebatur. Non persequor amplius, quæ de pollutione Ecclesiarum, & de pollutionis causis tradi solent; de his enim

ser-

sermo instituetur ad interpretationem libri 5. Decretalium, ubi agendum erit de culto debito Ecclesiis, & Sacramen-

CAPUT III.

De Beneficiorum unione, vel divisione.

Quemadmodum novus contractus dicitur non solum, qui nunc primum celebretur, verum etiam qui novas qualitates adsumit, unde dicitur una obligatio novatione facta in aliam commutari; ita beneficium non erigi tantum videtur, vel cum primum erigitur, vel cum restauratur, sed & cum immutatur, ac veluti transformatur. Id fit per unionem, vel divisionem, quarum regulæ hoc in loco veluti opportuno subnectuntur, propterea quod ad fines sunt regulis erectionum, ac restorationum. Non hæc sermonem instituto de unione, vel divisione beneficiorum personali, quæ ad vitam, & gratia alicujus Clerici fiat, de his enim jam superius actum est; potius de reali, quæ maximè differt à personali in eo, quod personalis causam habeat in privatorum utilitate, realis in utilitate publica Ecclesiarum; unde dimanat receptissima regula, quæ docet, quoties de unione, vel divisione quidem constet, sed de illarum qualitate non satis liqueat, illas in dubio non personales, sed reales præsumi, argumento cap. 1. ne Sede vacante. Realis Ecclesiarum unio triplici modo fieri potest; in primis cum ex duabus Ecclesiis, vel beneficiis una, vel unum fiunt æquè principaliter. Finge ex. gr. duas finitimas plebes hostili impetu, aut alia de causa adeo defatigatas, ut exhibendis duobus Parochis, & duabus Ecclesiis sartis, tectisque tuendis pares non amplius sint, duæ illæ Parochiæ ita uniendæ erunt, ut neutra alteram supprimat, sed dum ex duabus una coalescit, utraque adhuc æquis rationibus consistere videatur. Finge præterea, duabus Ecclesiis manentibus,

Sufficiat interea generalia quædam de consecratione, aut de reconciliatione attigisse.

unum perpetuò Antistitem designari, ut is utriusque Rector æquè dicatur, quemadmodum in specie dicti capituli 1., æquè principalis etiam unio appellabitur. Hujus unionis effectus est, ut consuetudines, & privilegia, quæ uni beneficio, vel Ecclesiæ competeant, in alteram, vel alterum illi unitum derivent, quasi facta communionem honorum & jurium, ex quibus, quoties incompatibilia sint, honestiora, & favorabiliora duntaxat remanebunt, uti tradunt Fagnanus ad dictum cap. 1., & Rebuffus in praxi de unionibus numero 11. Alter modus est, quum una Ecclesia, aut beneficium supprimitur, translatione ejus facta in aliam Ecclesiam, vel beneficium; qua in specie jura omnia suppressæ Ecclesiæ, vel beneficii, alteri Ecclesiæ, vel beneficio ad crescent. Denique uniuntur Ecclesiæ, vel beneficia, cum una Ecclesia, vel beneficium subjicitur alteri, quam unionem nostri *subjectivam*, sive *accessoriam* vocant: qua in specie Ecclesia subjecta non amittit jura sua, sed servat; imò nec transeunt ista in Ecclesiam principalem, quod non satis decorum videatur, Ecclesiam principalem à subjecta mutuari privilegia, & honores; quamquam è converso Ecclesia ipsa subjecta gaudere, atque uti possit juribus Ecclesiæ principalis. Fingamus verò beneficium, aut Ecclesiam unius uniri beneficio, aut Ecclesiæ alterius dioceseos, tanquam principali: Num subjectum beneficium, vel Ecclesia abs jurisdictione diocesanæ exempta censebitur, & obnoxia facta diocesanæ principalis? Quætionem hanc definitivè Gregorius in cap. 2. de relig. dom. statuens, ut nihilominus sua unicuique Episcopo jura integra omni-

ninò serventur. Hodie hæc quæstio supervacanea est, quando Concilium Tridentinum expressè prohibuit, ne beneficia, aut Ecclesiæ unius dioceseos beneficiis, aut Ecclesiis alterius dioceseos uniantur, sess. 14. de Ref. cap. 9. Quæ de unione dicta sunt, ut etiam facillè divisioni Ecclesiarum (idem dicas de beneficiis), accommodes, duplicem agnosces Ecclesiarum dividendarum modum; nam in primis æquè principaliter divisio fieri potest, quin una ex divisis Ecclesiis ab altera pendeat; quæ divisio hunc habet effectum, ut recens erecta Ecclesia jure novæ omninò Ecclesiæ censeatur, nec privilegiis alterius uti valeat. Secunda divisio ita fieri potest, ut divisa Ecclesia ab altera pendeat, à qua se jungitur. Hujus divisionis effectus est, ut Ecclesia divisa uti valeat privilegiis, & juribus principalis, cum adhuc consideretur, tanquam matricis Ecclesiæ portio. Cæterum hac in re erunt admodum considerandæ formulæ tabularum, quibus factæ unionis, aut divisionis modus exprimitur.

Sæpè contingit ex divisione Parochiarum, ut una Parochialis Ecclesia matrix dicatur, altera filialis; nimirum matrix, à qua divisio fit; filialis, quæ nova ex divisione erigitur. Qua tamen in re non est confundenda qualitas dignioris cum qualitate matricis Ecclesiæ, cum evenire possit, ut aliqua Ecclesia matrix sit, & non dignior, aliqua è converso dignior, & non matrix. Finge enim verò, dividi Parochialem Ecclesiam, & novam Ecclesiam ex divisione erectam fieri Collegialem. Ista ex qualitate Collegialis Ecclesiæ in conspectu Ecclesiæ simplicis, à qua divisio facta sit, filialis erit, simul & dignior. Fateor quidem, Ecclesias digniores in urbe, vel in oppido *matrices* vulgò appellari; at non id semper propriè dicitur, cum non semper omnes Ecclesiæ à digniore originem sumpserint; tum enim matrices dicuntur ex eo, quod in multis certi honores debentur, exemplo matricum Ecclesiarum; non quod verè matrices existant. Videatur

Pittonius disceptat. Eccl. tom. 3. disc. 106. & Barbosa de offic. Paroch. cap. 9. num. 10. Evenit etiam quandoquæ, ut non ratione dignitatis, sed ratione antiquitatis una Ecclesia alteri præmineat, qua in specie nec propriè quidem Ecclesia antiquior dicitur matrix, quemadmodum nec minus antiqua dicitur filialis, quamquam impropriè vulgò hoc nomine appellantur, propterea quod minus antiqua deferre antiquiori debeat certos honores. Videatur Cardinalis de Luca de decimis disc. 12. num. 13. Præterea monet idem Cardinalis dicto disc. 12. numero 12., neque propriè aut matrices, aut filiales Ecclesias dici, ubi nulla propriè facta est Ecclesiæ divisio, sed tantum intra fines alicujus Parochiæ erecta est aliqua Ecclesia in adjutorium Parochialis, & in hac constitutus certus Vicarius omninò à Parochi pendens, manente semper Parochialis Ecclesiæ unitate, dummodo non nomine tenus, sed re ipsa unitas servetur; videlicet Vicarius à Parochi designetur, & à Parochi congruam portionem percipiat, maneatque pœnès Parochum integrum officium Parochiale. Neque enim fingi possunt vera hæc nomina matricis, & filialis Ecclesiæ, ubi inter Ecclesias nulla distinctio illata est. Propriè dicuntur matrices, & filiales Ecclesiæ, ubi nova Parochialis Ecclesia erecta est, divisione facta ab antiqua, instituto in nova verò officio Parochiali, & remanente in antiqua, unà cum officio Parochiali intra contractiores limites, tantum certo honore respectu divisæ plebis. Quod ut percipiatur, notandum erit Parochis tria inesse, onera, emolumenta, & honores. Ubi tantum apud antiquum Parochum honores manent respectu novæ Ecclesiæ, actum autem de oneribus, atque de emolumentis est, potest dici quidem antiquior Parochia matrix esse, recentior filialis; cessat autem qualitas matricis, vel filialis Ecclesiæ, ubi pœnès antiquum Parochum omnia jura, & onera adhuc integra